

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI I ESPORTS

9514 *Acord del Ple del Consell de Mallorca adoptat en la sessió del dia 14 de juliol de 2016 aprovació de la modificació de l'expedient de declaració com a Bé d'Interès Cultural, amb categoria de monument, de la Torre Cap Andritxol del terme municipal de Calvià i Andratx*

“En data 13/03/2014 (núm. reg. 8831) l'Ajuntament de Calvià va remetre al Consell de Mallorca un acord del plenari municipal, en el qual es sol·licitava la revisió i delimitació de les torres de defensa costaneres del municipi.

El Servei de Patrimoni Històric va iniciar d'ofici, d'acord amb l'article 7.1 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears (LPHIB), la incoació de la modificació de l'expedient de declaració de bé d'interès cultural, amb categoria de monument, de la Torre Cap Andritxol (Calvià).

La torre Cap Andritxol fou protegida pel Decret de 22 d'abril de 1949 (BOE núm. 125, de 5 de maig de 1949) sobre protecció dels castells espanyols; en virtut de la disposició addicional segona de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol passa a ser considerada bé d'interès cultural (BIC). Posteriorment i mitjançant la disposició addicional primera del al Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears es considera BIC del patrimoni històric de les Illes Balears. En aquest inventari apareix la torre Cap Andritxol, amb el codi 010 (IPCE).

Consta inscrita, al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat amb el codi R-I-51-0008331.

A més, la torre figura al catàleg municipal de patrimoni de Calvià (núm. 071), tot i que la torre es troba en el municipi d'Andratx, alguns elements i l'entorn de protecció afecten aquest terme municipal. Al catàleg d'Andratx apareix amb el codi AM151 i grau de protecció integral.

Des del Servei de Patrimoni Històric es van emetre dos informes, un tècnic de dia 14 d'abril de 2015 i un jurídic de 21 d'abril de 2015, ambdós amb la proposta per elevar a la ponència i CIPH.

La CIPH a la sessió de dia 28 d'abril de 2015 va acordar incoar la modificació de l'expedient de declaració de bé d'interès cultural, amb categoria de monument, de la Torre Cap Andritxol, de Calvià amb la delimitació del bé i del seu entorn de protecció segons la descripció literal i gràfica que figura a l'informe de 14/04/2015, que fou publicada en el BOIB núm. 90 de 18/06/2015 i en el BOE núm. 148 de 22/06/2015 la incoació esmentada.

El dia 18 de desembre de 2015 la UIB va emetre informe favorable respecte a la modificació de l'expedient de declaració de bé d'interès cultural, amb categoria de monument, de la Torre Cap Andritxol, de Calvià (registre d'entrada en el CIM de dia 7/01/2016 núm. 134).

Es va obrir un període d'informació pública d'un mes (BOIB núm. 187 de 26/12/2015).

Es va donar audiència als interessats i no s'han presentat al·legacions per cap interessat.

Posteriorment, es va detectar que la planimetria no s'havia publicat amb la incoació i per donar compliment a la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni Històric de les Illes Balears es va obrir un nou període d'informació pública d'un mes (BOIB 26 de 25/02/2016).

Atès que no s'han presentat al·legacions dins el tràmit els dies 4 i 10 de maig de 2016, s'ha tractat a la ponència i a la CIPH, respectivament, i s'ha d'informar favorablement la proposta d'elevat al Ple la declaració de la modificació.

Atès el que disposen els articles 7 i següents de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, en relació amb la Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol, el Reial decret 111/1986, de 10 de gener, de desenvolupament parcial de l'esmentada Llei, i d'acord amb les competències atribuïdes per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, als Consells Insulars en matèria de patrimoni històric, i, aprovat pel Ple a la sessió 2 de juliol de 2001 (BOIB 102, de 25 agost de 2001) i modificat pel Ple a la sessió de 8 de març de 2004 (BOIB núm. 38, de 16/03/2004), a la sessió de dia 28 de juliol de 2008 (BOIB núm. 113, de 14 d'agost de 2008), a la sessió de 13 d'octubre de 2011 (BOIB núm. 158, de 20/10/2011), a la sessió de 14 de febrer de 2013 (BOIB núm. 86 de 18/06/2013), a la sessió de dia 9 d'octubre de 2014 (BOIB núm. 145, de 21 d'octubre de 2014, i a la sessió de dia 8 d'octubre de 2015 (BOIB núm. 186, de 24 d'octubre de 2015.

Atès el que disposa l'article 10.1 de la Llei 12/1998, que té el següent tenor literal:

La declaració de béns d'interès cultural s'acordarà pel Ple del consell insular corresponent a proposta de la Comissió Insular de Patrimoni Històric i inclourà [...].

Per tot això, i en virtut del que disposa el Títol I de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, en relació amb la Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol, el Reial decret 111/1986, de 10 de gener, de desenvolupament parcial de l'esmentada Llei, i d'acord amb les competències atribuïdes per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, als Consells Insulars en matèria de Patrimoni Històric, i el Reglament Orgànic del Consell Insular de Mallorca aprovat pel Ple a la sessió 2 de juliol de 2001 (BOIB 102, de 25 agost de 2001) i modificat pel Ple a la sessió de 8 de març de 2004 (BOIB núm. 38, de 16/03/2004), a la sessió de dia 28 de juliol de 2008 (BOIB núm. 113, de 14 d'agost de 2008), a la sessió de 13 d'octubre de 2011 (BOIB núm. 158, de 20/10/2011), a la sessió de 14 de febrer de 2013 (BOIB núm. 86 de 18/06/2013), a la sessió de dia 9 d'octubre de 2014 (BOIB núm. 145, de 21 d'octubre de 2014, i a la sessió de dia 8 d'octubre de 2015 (BOIB núm. 186, de 24 d'octubre de 2015, el President de la Comissió Insular de Patrimoni Històric eleva al Ple la següent proposta d'ACORD:

I. Modificar l'expedient de declaració de BIC, amb categoria de monument, de la Torre Cap Andritxol, del terme municipal de Calvià i Andratx, amb la delimitació del Bé i del seu entorn de protecció segons la descripció literal i gràfica que figuren descrites a l'informe tècnic de dia 14 d'abril de 2015, que s'adjunta i forma part integrant del present acord.

II. Els efectes d'aquesta declaració són els que genèricament estableix la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears i la normativa concordant.

III. **Notificar** aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament de Calvià, d'Andratx i al Govern de les Illes Balears.

IV. **Publicar** aquest acord de declaració al *Butlletí Oficial de les Illes Balears*, i en el *Boletín Oficial del Estado* i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural i comunicar-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació en el Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears, i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.”

Contra aquest acord que posa fi a la via administrativa es poden interposar, alternativament, els recursos següents:

- a) Directament el Recurs Contenciós Administratiu davant el Jutjat Contenciós Administratiu de Palma, que correspongui, en el termini de dos mesos, comptadors a partir del dia següent al de la recepció de la present notificació.
- b) El Recurs de Reposició potestatiu davant el mateix òrgan que ha dictat l'acord, en el termini d'un mes, comptador a partir del dia següent al de la notificació de la present resolució. Contra la desestimació expressa del recurs de reposició podrà interposar-se el recurs contenciós administratiu, en el termini de dos mesos, comptadors a partir del dia següent al de la recepció de la

notificació de la desestimació de l'esmentat recurs.

Un cop transcorregut un mes des de la interposició del recurs sense que s'hagi notificat la resolució, podrà interposar-se el recurs contenciós administratiu, contra la desestimació presumpta del recurs de reposició, sense limitació temporal, mentre no hi hagi resolució expressa.

No obstant l'anterior, es pot exercitar, si n'és el cas, qualsevol altre recurs que s'estimi pertinent. Tot això de conformitat amb la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa i de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Palma, 20 de juliol de 2016

El secretari general

Delegació per Decret de la Presidència de 04/09/12 (BOIB num. 147, de 09/10/12)
Jeroni M. Mas Rigo

ANNEX I

Es publica un extracte de l'informe tècnic de dia 14 d'abril de 2015 a què fa referència aquesta publicació es podrà consultar a les dependències del Servei de Patrimoni Històric (Pl. De l'Hospital, 4, 07012 de Palma) per aquells interessats en el procediment i que acreditin aquesta condició, d'acord amb el que disposa l'art. 31 i ss. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener).

Memòria històrica i descriptiva

La Torre des Cap Andritxol fou construïda el 1580 i és reformada dos anys més tard. Als segles XVI, XVII i XVIII era en ús i el 1850 era en mal estat i necessitava reparacions d'urgència. Es tenen documentades diverses notícies d'aquests segles.

El 1592 el Gran i General Consell aprova construir-hi una plataforma empedrada i arreglar la garita. El 1621 es repara la terrassa, i el 1626 es rebaixa el mur superior. L'any 1715 l'Ajuntament de Calvià informa que s'ha d'arreglar la garita, refer el paviment de la terrassa, fer una escala de fusta per pujar a l'escala superior i arreglar el batiport. El 1754 es torna a fer necessari arreglar la terrassa.

L'any 1769 la torre forma part de la possessió de Son Fortuny, del Marquès de la Romana, i el 1794 es sap que es trobava en bon estat, però que seria aconsellable traslladar el magatzem de pólvora des de la cambra principal a la terrassa, per evitar accidents amb el foc que encenen els torrers per escalfar-se.

Cap a 1850 consta que la torre es troba en mal estat i que requereix d'urgent reparació. El 1867, per la RO de 15 de febrer, l'Exèrcit retorna a l'Estat la torre i la caseta d'Andritxol.

L'any 2002 es va realitzar una intervenció de restauració de la torre, consistent en la consolidació de paraments i la restitució d'algunes peces del matacà. També es va suplementar l'alçada dels murets superiors amb plaques de ferro cortén, però no s'ha pogut accedir a l'interior de la torre ni a la terrassa superior, per la qual cosa no s'ha pogut avaluar l'estat d'aquests elements passats els anys. S'han localitzat a l'entorn proper de la torre carreus que molt probablement haurien format part de l'edificació original.

Situada entre Camp de Mar i Cala Fornells, a la zona sud est de la Serra de Tramuntana, la torre s'ubica sobre una talaia rocosa a uns 180 m sobre el nivell del mar. Tot l'entorn que conforma la talaia rocosa on se situa la torre, es conserva en estat natural, amb predomini de pinars i vegetació arbustiva com llentiscle i margalló.

Torre de defensa cilíndrica, amb una cambra principal i una terrassa superior que ha estat objecte de diverses modificacions. Té planta circular, amb un diàmetre aproximat de 6,7 metres. La paret de la torre és de paredat en verd, que presenta reposicions de morter de diferents moments, alguns de la darrera restauració. L'accés a la torre es feia a través d'un portal allindanat, ubicat a uns quatre metres sobre el nivell del sòl, delimitat per peces de marès. No es conserven vestigis de l'antiga escala d'accés a la torre.

A pocs metres de la torre hi ha les restes del que degueren ser les barraques dels torrers, avui molt modificades.

Per altra banda també s'ha de destacar el camí d'accés, inclòs al catàleg de camins del terme d'Andratx amb el núm. 18 (*camí de sa torre d'Andritxol*) realitzat pel Consell de Mallorca. Es tracta d'un camí de ferradura sustentat per marges i amb el ferm de pedres, que ha estat seccionat parcialment per una pista forestal.

La seva ubicació a un espai que conserva el seu aspecte natural pràcticament inalterat, així com la localització de fragments de ceràmica vidrada, datables en època moderna, fa que s'hagin de tenir en compte els aspecte arqueològics a tot l'àmbit delimitat.

Estat de conservació

L'estat de conservació de la tipologia és bo, tot i les modificacions que ha sofert, doncs aquestes són un fet habitual per adaptar les torres a les novetats de l'artilleria. Si s'ha de jutjar pels elements que es poden apreciar des de l'exterior, es conserva la majoria de trets tipològics originals. L'any 2002 es va dur a terme una intervenció amb la qual s'instal·laren planxes de ferro cortén al voltant de la terrassa, per tal de simular la definició original de l'element, i que tenen un impacte important tant pel que fa al volum com a la visió frontal, cromatisme i configuració material de la torre.

Pel que fa a les barraques ubicades a les proximitats de la torre, s'hi constata una intervenció a la coberta i a les llindes de les obertures. Es constata un capa de formigó, sense cap presència de teules.

L'estat de conservació físic de la torre és bo, ja que el bé va ser objecte d'una restauració l'any 2002. Aquestes intervencions són visibles als morters de calç aplicats als paraments, i a l'aplicació de les planxes d'acer cortén a la part superior. S'observa que la torre encara conserva parts amb revestiments originals, a la franja superior. Així i tot, s'observen zones en les que s'ha després el morter de revestiment (principalment a sota el matakà). La base de la torre presenta vegetació invasiva que ha començat a cobrir els paraments.

Pel que fa a l'estat de conservació de l'entorn, cal referir-se, per un costat, a la possibilitat de connexió visual d'aquesta torre amb les successives. Aquesta possibilitat ha perdurat fins a l'actualitat. Com ja s'ha assenyalat, el seu entorn no s'ha vist modificat per intervencions posteriors, a excepció d'un camí nou d'accés a la torre, conservant-se a tot l'entorn pinars i vegetació arbustiva.

Descripció i justificació de la delimitació del bé i de l'entorn de protecció

La delimitació del bé coincideix amb l'element físic que resta actualment, la pròpia construcció, el cilindre d'uns 6,5 m de diàmetre i les barraques adjacents.

Es delimita com a entorn de protecció una envoltant dels elements inclosos dins el BIC, tal i com s'especifica a la figura de la delimitació gràfica adjunta.

La delimitació de l'entorn de protecció s'ha establert a partir de la valoració combinada d'una sèrie de variables, a fi de preservar el significat i els valors complets del bé cultural: estat de conservació de l'element, preservació física del bé, visualització de la torre des de terra, visualització des de la torre cap a la mar, visualització de la torre des de les torres de defensa properes, tal i com queda recollida a la delimitació gràfica adjunta

Principals mesures de protecció i criteris d'intervenció en el bé

Pel que fa al BIC, en principi només hauria de ser objecte d'obres de conservació i de restauració. En qualsevol cas, les intervencions haurien de ser les mínimes necessàries per a la bona conservació de l'element.

S'hauran de conservar íntegrament les parts de l'element originari que han perdurat, tant pel que fa a la configuració volumètrica com a aspectes més concrets com materials, tècniques constructives, etc.

S'hauran de revisar les intervencions amb nous materials per tal de valorar si aquestes afecten de forma negativa a la fàbrica original, tant pel que fa a les visuals com a la conservació física del bé, i si convé revertir-ho, donat que la seva composició i el fet que estigui a prop d'un ambient marí, fa que estigui en continu procés d'oxidació.

En l'àrea delimitada s'haurà d'eliminar la vegetació i no s'hi podrà construir, mantenint-se la volumetria existent.

Com a criteri general, per a les intervencions que s'hagin de dur a terme en aquest bé, s'hauran de tenir en compte els aspectes arqueològics.

Les actuacions en aquesta zona no podran prescindir de tenir en compte els aspectes de millora de la contemplació d'aquest monument des dels punts on es visualitzava per dur a terme la seva funció original, ni les visuals des d'aquest cap als voltants.. Dins l'àmbit de l'entorn de protecció no es podran dur a terme actuacions que no tinguin una relació apropiada amb el bé, ni totes aquelles que utilitzin materials o tècnica inapropiada. En aquest àmbit no es podrà implementar nova volumetria, determinats tipus de tancaments de límit de parcel·la o qualsevol altre element que sigui un obstacle per a la visualització del bé.

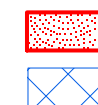
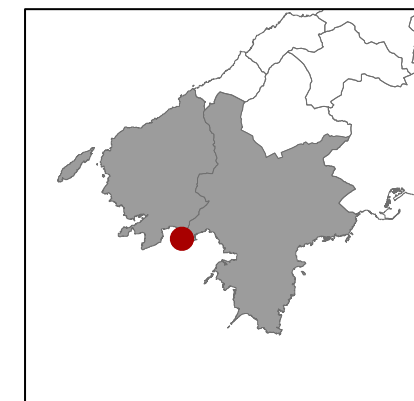
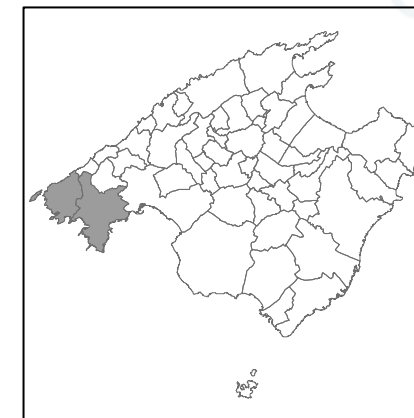
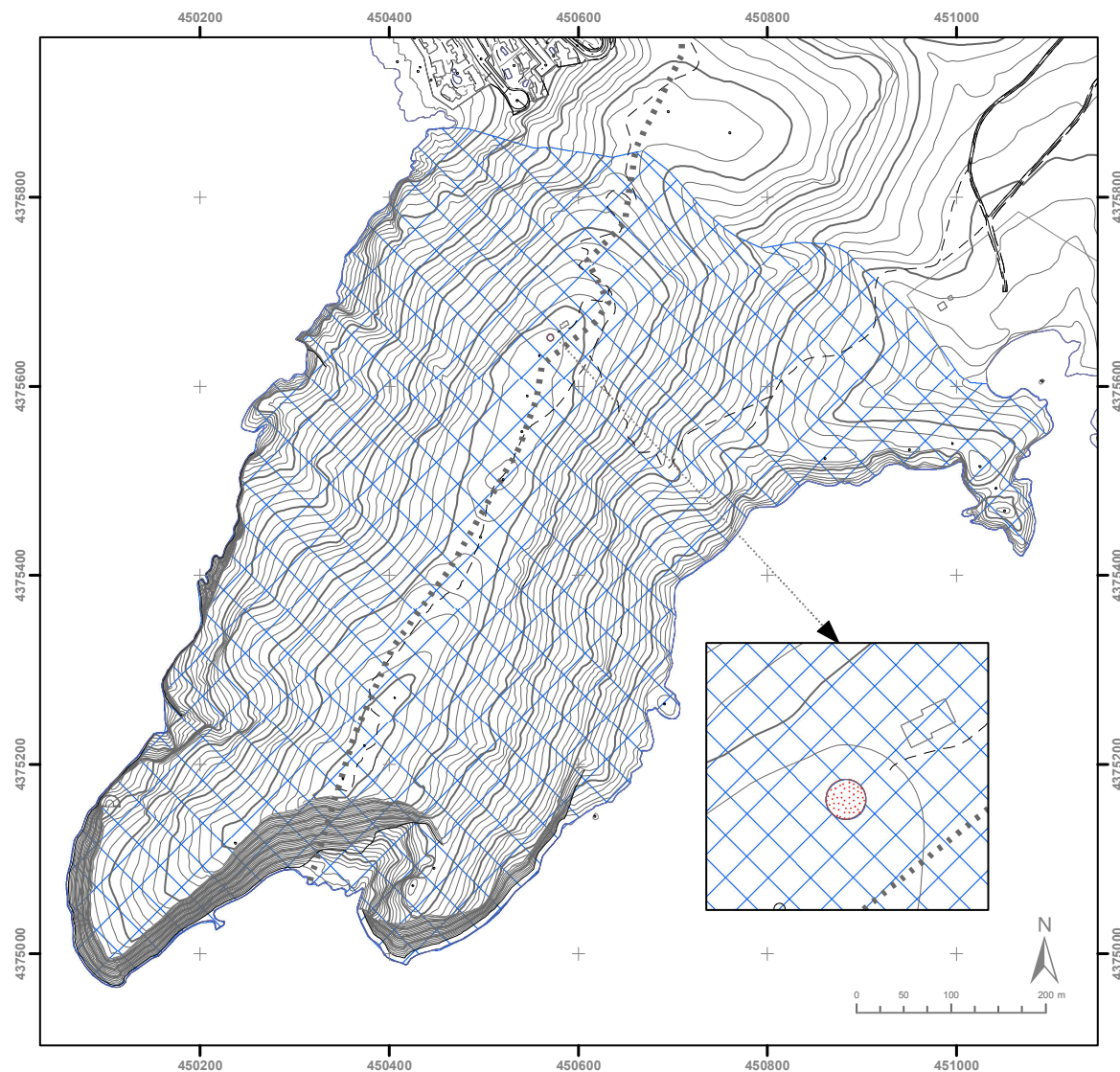
ANNEX II

Planimetria

Delimitació de la torre des Cap Andritxol -Calvià - Andratx-

Delimitació BIC

Entorn de protecció

Base cartogràfica: MTIB. Mallorca 2010

